

ПрАТ «ВНЗ «МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ»

Навчально-науковий інститут психології та соціальних наук

Кафедра психології

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор Навчально-наукового інституту
психології та соціальних наук

Яна РАЄВСЬКА

29 серпня 2024 р.

СХВАЛЕНО на засіданні кафедри
психології

Протокол № 1 від «29» серпня 2024 р.

Завідувач кафедри

A handwritten signature in blue ink, appearing to be "Яна Ратівська".

Яна РАЄВСЬКА

(підпис)

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ЕМОЦІЙНИЙ ІНТЕЛЕКТ: СУЧАСНІ ДОСЛІДНИЦЬКІ МОДЕЛІ ТА
ПСИХОМЕТРІЯ»**

Галузь знань:	05 Соціальні та поведінкові науки
Спеціальність:	053 Психологія
Рівень вищої освіти:	третій (освітньо-науковий) рівень
Освітня кваліфікація:	доктор філософії з психології
Освітньо-наукова програма:	Психологія

Загальна інформація про навчальну дисципліну

Назва навчальної дисципліни	Емоційний інтелект: сучасні дослідницькі моделі та психометрія
Шифр і назва спеціальності	053 Психологія
Освітньо-наукова програма	Психологія (підготовка докторів філософії)
Рівень вищої освіти	третій (освітньо-науковий) рівень вищої освіти
Статус дисципліни	вибіркова (BK5, дисципліна вільного вибору здобувача)
Кількість кредитів і годин	3 кредити ЄКТС / 90 годин. Лекції: 24 години; практичні (семінарські) заняття: 12 годин; самостійна робота: 54 години.
Термін вивчення дисципліни	2 курс, IV семестр
Мова викладання	українська
Вид підсумкового контролю	залік
Сторінка дисципліни на сайті	https://maup.com.ua/ua/pro-akademiyu/instituti/imvsn/kafedra-psihologi/disciplini-vilnogo-viboru.html

Структура курсу

Анотація курсу. Навчальна дисципліна «Емоційний інтелект: сучасні дослідницькі моделі та психометрія» належить до вибірових освітніх компонентів (BK5) освітньо-наукової програми «Психологія» підготовки докторів філософії за спеціальністю 053 «Психологія» і вивчається у IV семестрі другого року навчання. Емоційний інтелект належить до тих конструктів, популярність яких випередила їхнє наукове обґрунтування: те саме словосполучення позначає у різних авторів здібність, рису особистості й набір компетенцій, а інструменти з однаковою назвою вимірюють різне. Курс навчає працювати з цим конструктом як дослідник. Перший модуль розкриває історію становлення поняття, три сімейства моделей – модель здібностей, змішані моделі та модель рис, а також ключову для дисертаційного дослідження дискусію про валідність конструкту: перекриття з великою п'ятіркою та загальним інтелектом, проблему інкрементної валідності, аргументи критиків. Другий модуль присвячено психометрії: сучасному розумінню валідності, класичній теорії тестів і теорії відповіді на завдання, конфірматорному факторному аналізу, властивостям конкретних інструментів вимірювання емоційного інтелекту та способам їх скорингу, джерелам систематичних зміщень, процедурам адаптації методик і перевірки вимірювальної інваріантності. Завершує курс планування емпіричного дослідження емоційного інтелекту: дизайни, перевірка інкрементної валідності, медіаційні та модераційні моделі, оцінювання доказовості програм розвитку.

Розмежування із суміжними освітніми компонентами. Дисципліна не дублює обов'язковий компонент ОК4 «Методологія і методи наукових психологічних досліджень», який розкриває загальну методологію психологічного дослідження, і вибірову дисципліну BK5 «Наукові дослідження психічного здоров'я: доказові моделі та протоколи», предметом якої є дослідницькі протоколи у сфері психічного здоров'я. Предметом цієї дисципліни є конкретний психологічний конструкт і способи його вимірювання: моделі емоційного інтелекту, психометричні властивості відповідних методик та методологія емпіричних досліджень цього конструкту. Курс не є тренінгом розвитку емоційного інтелекту й не передбачає відпрацювання емоційних умінь: емоційний інтелект розглядається тут як предмет вимірювання та дослідження, а не як особиста мета здобувача.

Предмет вивчення навчальної дисципліни: емоційний інтелект як науковий конструкт, його теоретичні моделі та місце в системі індивідуально-психологічних відмінностей; психометричні властивості методик вимірювання емоційного інтелекту; методологія емпіричних досліджень цього конструкту.

Мета курсу: сформувати у здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти здатність критично аналізувати теоретичні моделі емоційного інтелекту, обґрунтовано добирати та психометрично оцінювати інструменти його вимірювання, планувати й виконувати методологічно коректні емпіричні дослідження цього конструкту, зокрема дослідження адаптації та валідизації методик.

Завдання навчальної дисципліни:

1. розкрити історію становлення конструкту емоційного інтелекту та розмежувати його наукове й популярне тлумачення;
2. схарактеризувати модель здібностей, змішані моделі та модель рис емоційного інтелекту; показати, як вибір моделі визначає спосіб вимірювання;
3. розмежувати емоційний інтелект і суміжні конструкти – емоційну регуляцію, емпатію, алекситимію, емоційну компетентність, соціальний інтелект;
4. розкрити зміст наукової критики конструкту: концептуальну розмитість, перекриття з рисами особистості та когнітивними здібностями, проблему інкрементної валідності;
5. сформувати розуміння сучасної концепції валідності та вміння застосовувати класичну теорію тестів, теорію відповіді на завдання та конфірмаційний факторний аналіз до оцінювання методик;
6. схарактеризувати основні інструменти вимірювання емоційного інтелекту, способи їх скорингу, психометричні властивості та обмеження;
7. сформувати вміння виявляти й контролювати джерела зміщень: соціальну бажаність, фальсифікацію відповідей, дисперсію методу; планувати перевірку вимірювальної інваріантності;
8. сформувати вміння планувати емпіричне дослідження емоційного інтелекту, зокрема перевірку інкрементної валідності та оцінювання доказовості програм розвитку.

Пререквізити навчальної дисципліни: «Методологія і методи наукових психологічних досліджень» (ОК4); «Сучасні напрями розвитку психологічної науки» (ОК3); компетентності другого (магістерського) рівня вищої освіти з психодіагностики, диференціальної психології та математичних методів у психології; навички роботи зі статистичним програмним забезпеченням і наукометричними базами.

Постреквізити навчальної дисципліни: «Право інтелектуальної власності та академічна доброчесність у науковій діяльності» (ОК11); підготовка й публікація результатів дисертаційного дослідження у виданнях, індексованих Scopus і Web of Science; вибіркові дисципліни ВК6; виконання та публічний захист дисертаційного дослідження; розроблення й адаптація психодіагностичного інструментарію у подальшій науковій діяльності.

Програмні компетентності та результати навчання

Інтегральна компетентність (ІК)	ІК. Здатність продукувати нові ідеї, розв'язувати значущі комплексні проблеми професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності у сфері психології, застосовувати методологію наукової та педагогічної діяльності, а також проводити власне наукове дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення.
Загальні компетентності (ЗК)	ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. ЗК2. Здатність працювати в міжнародному контексті. ЗК4. Здатність розв'язувати комплексні проблеми психології на основі системного наукового світогляду та загального культурного

	кругозору із дотриманням принципів професійної етики та академічної доброчесності.
Спеціальні (фахові) компетентності (СК)	СК1. Здатність виокремлювати, систематизувати та прогнозувати актуальні психологічні проблеми, чинники та тенденції функціонування й розвитку особистості, груп і організацій на різних рівнях психологічного дослідження. СК2. Здатність планувати та виконувати оригінальні дослідження, досягати наукових результатів, які створюють нові знання у психології та дотичних до неї міждисциплінарних напрямках, та забезпечувати якість виконуваних досліджень. СК5. Здатність оцінювати рівень власної фахової компетентності, саморозвиватися і самовдосконалюватися протягом життя, підвищувати професійну кваліфікацію, бути професійно мобільним.
Програмні результати навчання (РН)	РН2. Застосовувати сучасні інформаційні технології, бази даних та інші електронні ресурси, спеціалізоване програмне забезпечення у науковій та навчальній діяльності. РН3. Виокремлювати, систематизувати, розв'язувати, критично осмислювати та прогнозувати значущі психологічні проблеми, формулювати і перевіряти гіпотези, визначати чинники та тенденції функціонування й розвитку особистості, груп і організацій на різних рівнях психологічного дослідження. РН4. Планувати і виконувати експериментальні та/або теоретичні дослідження з психології та дотичних міждисциплінарних напрямів із дотриманням норм професійної і академічної етики. РН6. Критично і системно оцінювати результати власної науково-дослідної роботи і результати інших дослідників у контексті усього комплексу сучасних знань щодо досліджуваної проблеми, визначати перспективи подальших наукових розвідок.

Зміст навчальної дисципліни

№ теми	Назва теми	Лекції, год.	Практичні (семін.), год.	Самост. робота, год.
Змістовий модуль 1. Емоційний інтелект як науковий конструкт: моделі та дискусії				
Тема 1	Становлення конструкту емоційного інтелекту. Наукове та популярне тлумачення. Місце серед суміжних конструктів.	3	1	7
Тема 2	Модель здібностей: чотирикомпонентна структура, теоретичні засади, принцип максимальної продуктивності та проблема правильної відповіді.	3	2	7
Тема 3	Змішані моделі та модель рис емоційного інтелекту. Розташування конструкту в просторі чинників особистості.	3	2	7
Тема 4	Критика конструкту та дискусія про валідність: перекриття з рисами особистості й загальним	3	1	7

№ теми	Назва теми	Лекції, год.	Практичні (семін.), год.	Самост. робота, год.
	інтелектом, інкрементна валідність.			
<i>Модульна контрольна робота 1</i>				
Змістовий модуль 2. Психометрія та дизайн емпіричних досліджень				
Тема 5	Психометричні основи: сучасна концепція валідності, надійності, класична теорія тестів, теорія відповіді на завдання, факторні моделі.	3	2	7
Тема 6	Інструменти вимірювання емоційного інтелекту: тести здібностей, самозвітні та інформантні методики; способи скорингу й обмеження.	3	2	7
Тема 7	Зміщення та адаптація методик: соціальна бажаність, фальсифікація, дисперсія методу; переклад, адаптація, вимірювальна інваріантність.	3	1	6
Тема 8	Дизайн емпіричних досліджень емоційного інтелекту: інкрементна валідність, медіація й модерація, метааналіз, доказовість програм розвитку.	3	1	6
<i>Модульна контрольна робота 2</i>				
Разом:		24	12	54

Форма підсумкового контролю – залік.

Методи навчання: проблемна та оглядова лекція, лекція-дискусія, лекція з розбором емпіричних публікацій; семінар-дискусія; наукова полеміка із захистом протилежних позицій щодо статусу конструктору; журнальний клуб (критичний розбір статей за структурованими чек-листами); практикум із психометричного аналізу даних у статистичному програмному забезпеченні; складання психометричного дос'є методики; аналіз опублікованих валідаційних досліджень; розрахункові вправи; поетапне розроблення індивідуального психометричного проєкту з взаємним рецензуванням.

Методи оцінювання: усний контроль (опитування, участь у дискусії та науковій полеміці, обґрунтування методологічних рішень); практичний контроль (психометричний аналіз навчального набору даних, оцінювання методики за чек-листом, розрахунок обсягу вибірки); письмовий контроль (аналітичні завдання, психометричне дос'є, план дослідження); тестовий контроль (модульні контрольні роботи); захист індивідуального психометричного проєкту; взаємооцінювання та рефлексивний самозвіт.

Технічне обладнання та / або програмне забезпечення

Для якісного викладання та опанування курсу використовуються: навчальна аудиторія з мультимедійним проєктором; комп'ютерний клас із доступом до мережі Інтернет; наукова бібліотека Академії та доступ до наукометричних і повнотекстових баз (Scopus, Web of Science, APA PsycNet, APA PsycTests). Використовуються офіційний сайт МАУП (<http://maup.com.ua>), система дистанційного навчання Академії, статистичне програмне забезпечення для психометричного аналізу (SPSS з AMOS, JASP, Jamovi або R із пакетами для факторного аналізу, моделювання структурними рівняннями, аналізу вимірювальної інваріантності та теорії відповіді на завдання), програмні засоби розрахунку обсягу вибірки й потужності, менеджери бібліографії (Zotero, Mendeley), платформи відкритої науки (OSF), навчальні набори даних, а також офіційні керівництва та специфікації методик вимірювання емоційного інтелекту.

Форми і методи контролю

Контроль успішності здобувачів освіти поділяється на **поточний і підсумковий (семестровий)**. Окремим накопичувальним видом контролю є захист індивідуального психометричного проєкту.

Поточний контроль здійснюється під час практичних (семінарських) занять і має на меті систематичну перевірку засвоєння теоретичного матеріалу та сформованості дослідницьких умінь: коректного розмежування моделей конструкту, критичного читання емпіричних публікацій, оцінювання психометричних властивостей методик, планування валідаційного дослідження та інтерпретації результатів психометричного аналізу. Формами поточного контролю є: усне опитування; участь у дискусії, науковій полеміці та журнальному клубі; виконання аналітичних і розрахункових завдань; складання психометричного дос'є методики; підготовка фрагментів індивідуального проєкту; взаємне рецензування; виконання завдань для самостійної роботи. З огляду на переважання лекційних годин значну частину поточного контролю винесено на перевірку результатів самостійної роботи.

Методи поточного контролю: усний контроль (опитування, обґрунтування методологічних рішень, участь у полеміці); практичний контроль (психометричний аналіз навчального набору даних, оцінювання методики, розрахунок обсягу вибірки); письмовий контроль (аналітичні завдання, психометричне дос'є, план дослідження); тестовий контроль; проблемні ситуації.

Підсумковий (семестровий) контроль проводиться у формі заліку. Залік виставляється за результатами накопичення рейтингових балів упродовж семестру без проведення окремого підсумкового заходу за умови виконання всіх обов'язкових видів робіт і набуття не менше ніж 60 балів зі 100. Здобувачі, які набрали 35–59 балів, складають залік у терміни, визначені нормативними документами Академії, після доопрацювання невиконаних видів робіт.

Система оцінювання та вимоги

Система оцінювання ґрунтується на принципах об'єктивності, прозорості, гнучкості та високої диференціації. Оцінювання результатів навчання здійснюється за модульно-рейтинговою системою із застосуванням 100-бальної шкали. Максимальна кількість балів, яку може накопичити здобувач за всі види навчальної роботи з дисципліни, становить 100.

Таблиця розподілу балів, які отримують здобувачі

Вид навчальної роботи	Змістовий модуль 1	Змістовий модуль 2	Разом
Робота на практичних (семінарських) заняттях і самостійна робота	20	20	40
Модульна контрольна робота	15	15	30
Індивідуальний психометричний проєкт	15	15	30
Разом	50	50	100

Поточний контроль оцінюється в межах до 40 балів (робота на заняттях і самостійна робота); модульні контрольні роботи – до 30 балів (дві МКР по 15 балів кожна); індивідуальний психометричний проєкт – до 30 балів (два етапи по 15 балів). Мінімальна сума балів, за якої дисципліна вважається зарахованою, становить 60.

Критерії оцінювання роботи на практичних (семінарських) заняттях. Оцінюються: володіння поняттєвим апаратом; коректність розмежування моделей емоційного інтелекту та суміжних конструктів; точність застосування психометричних понять; обґрунтованість методологічних рішень; правильність інтерпретації показників надійності, факторних розв'язків та індексів відповідності моделі; здатність виявляти обмеження методик і досліджень; якість аргументації у дискусії та взаємного рецензування.

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи. Модульна контрольна робота виконується у письмовій (тестовій) формі та оцінюється до 15 балів. Оцінювання (частка правильно виконаних завдань): «відмінно» – понад 90 %; «дуже добре» – 82-89 %; «добре» – 75-81 %; «задовільно» – 68-74 %; «достатньо» – 60-67 %; «незадовільно» – менше 60 %. Відсутність роботи – 0 балів.

Критерії оцінювання індивідуального психометричного проєкту (30 балів). Проєкт виконується на матеріалі конструкту, дотичного до дисертаційного дослідження здобувача: це може бути емоційний інтелект або інший конструкт, до якого застосовується опанована в курсі психометрична логіка. Проєкт є навчальною роботою й не передбачає збирання емпіричних даних у межах курсу; психометричний аналіз виконується на навчальному наборі даних.

Етап 1 (до 15 балів, змістовий модуль 1) – теоретичний аналіз конструкту та психометричне досвідчення методики: аналітичний огляд моделей конструкту з визначенням позиції здобувача; розмежування із суміжними конструктами з аргументацією дискримінантної валідності; критичний розгляд заперечень щодо наукового статусу конструкту; психометричне досвідчення однієї методики (теоретична основа, структура, спосіб скорингу, відомі психометричні показники, стан адаптації, обмеження, ліцензійні умови). Критерії: якість і повнота аналітичного огляду моделей (до 5); обґрунтованість розмежування із суміжними конструктами (до 5); повнота та точність психометричного досвідчення (до 5).

Етап 2 (до 15 балів, змістовий модуль 2) – план психометричного дослідження: дослідницьке питання та гіпотези щодо структури й валідності методики; дизайн валідаційного дослідження; опис вибірки та обґрунтування її обсягу; план аналізу (перевірка структури, показники надійності, конвергентна, дискримінантна та інкрементна валідність, вимірювальна інваріантність); процедури контролю зміщень; етичні та ліцензійні аспекти; план звітності та оприлюднення. Складником етапу є виконаний на навчальному наборі даних психометричний аналіз із коректно поданими результатами. Критерії: обґрунтованість дизайну та плану аналізу (до 5); коректність виконаного психометричного аналізу та подання результатів (до 5); повнота етичного, ліцензійного забезпечення та плану звітності (до 5).

Зведена шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою (для екзамену)	Для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	дуже добре	зараховано
75-81	C	добре	зараховано
68-74	D	задовільно	зараховано
60-67	E	достатньо	зараховано
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Політика курсу

Політика щодо академічної доброчесності. Викладання дисципліни ґрунтується на засадах академічної доброчесності відповідно до Закону України «Про освіту» та нормативних документів Академії (<https://maup.com.ua/ua/navchannya-u-maup/akademichna-dobrochesnist.html>). Усі письмові роботи мають бути оригінальними, супроводжуватися

коректними покликаннями на першоджерела й перевіркою на текстові збіги. Порушеннями академічної доброчесності вважаються академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація, списування, обман, хабарництво, необ'єктивне оцінювання.

Політика доброчесності в психометричному аналізі. Окремо наголошується на неприпустимості практик, які створюють видимість якісного вимірювання: вибіркового вилучення пунктів заради підвищення показника внутрішньої узгодженості без теоретичного обґрунтування; підбирання факторної моделі під дані з подальшим поданням її як передбаченої; замовчування альтернативних моделей із кращими показниками відповідності; приховування результатів, що не підтвердили гіпотези. Усі модифікації моделі та відхилення від початкового плану аналізу декларуються прямо.

Політика роботи з методиками та дотримання прав правовласників. Використання психодіагностичних методик у навчальних і дослідницьких цілях здійснюється з дотриманням авторських прав і ліцензійних умов. Неприпустимими є відтворення повних текстів захищених методик у письмових роботах, поширення стимульного матеріалу та ключів, використання неофіційних перекладів без дозволу правовласника. Робота з методиками, що потребують спеціальної кваліфікації користувача, планується з урахуванням цих обмежень. У психометричному досьє обов'язково зазначаються правовласник, умови доступу та наявність офіційної адаптації.

Політика меж інтерпретації результатів. Дисципліна є дослідницькою, а не діагностичною. Результати, отримані під час навчальних вимірювань, не є підставою для висновків про особистість здобувача або інших осіб і не повідомляються як індивідуальна характеристика. Навчальна самодіагностика, якщо вона застосовується, має ілюстративний характер, є добровільною, а її результати не оцінюються й не розголошуються. Курс не передбачає ранжування учасників за рівнем емоційного інтелекту.

Політика критичності до конструкту. Емоційний інтелект розглядається в курсі як предмет наукової дискусії, а не як усталена данина. Здобувач має право обстоювати будь-яку обґрунтовану позицію щодо наукового статусу конструкту, зокрема скептичну; оцінюється якість аргументації та опертя на емпіричні дані, а не збіг позиції з думкою викладача. Твердження про прогностичну силу емоційного інтелекту супроводжуються покликанням на джерело із зазначенням дизайну, розміру ефекту та обмежень.

Політика захисту персональних даних. Планування будь-якого дослідження передбачає визначення процедур знеособлення, кодування, зберігання та знищення даних відповідно до законодавства України про захист персональних даних. У навчальних завданнях використовуються навчальні або відкриті набори даних; первинні дані реальних учасників не подаються в ідентифікованому вигляді та не завантажуються до зовнішніх онлайн-сервісів.

Політика щодо відвідування, дедлайнів і перескладання. Відвідування занять є обов'язковим; пропущені заняття відпрацьовуються у визначений викладачем спосіб. Етапи психометричного проєкту подаються у встановлені терміни, оскільки другий етап спирається на рецензований перший; роботи, подані з порушенням дедлайну без поважних причин, можуть оцінюватися зі зниженням балів. Перескладання здійснюється у порядку, визначеному нормативними документами Академії.

Політика щодо оскарження. Здобувач має право на вмотивоване оскарження результатів оцінювання у порядку, визначеному нормативними документами Академії, звернувшись до викладача, завідувача кафедри або гаранта освітньо-наукової програми.

Політика використання цифрових інструментів та інструментів штучного інтелекту. Використання цифрових інструментів і генеративного штучного інтелекту допускається як допоміжний засіб пошуку джерел, структурування матеріалу та мовного редагування за умови прозорого декларування. Неприпустимими є подання згенерованого тексту як власного, покликання на джерела, існування яких не перевірено за базами даних, а також подання згенерованих або змодельованих чисел як результатів реального аналізу. Використання інструментів штучного інтелекту для виконання обчислень допускається за умови, що здобувач здатен відтворити й пояснити кожен крок аналізу.

Політика сталого розвитку. Викладання дисципліни узгоджується із Цілями сталого розвитку ООН, насамперед із Ціллю 3 «Міцне здоров'я та благополуччя», Ціллю 4 «Якісна освіта», Ціллю 5 «Гендерна рівність» (коректність вимірювання та зіставлення груп) і Ціллю 10 «Зменшення нерівності» (недопущення дискримінаційного застосування психодіагностичних методик).

Методичне забезпечення навчальної дисципліни

Навчально-методичне забезпечення дисципліни включає: силабус дисципліни; конспект (тексти) лекцій; методичні рекомендації до практичних (семінарських) занять; методичні рекомендації до самостійної роботи здобувачів; методичні рекомендації до індивідуального психометричного проєкту з шаблоном психометричного досьє; порівняльні таблиці моделей емоційного інтелекту та відповідних інструментів вимірювання; добірку чек-листів оцінювання якості методик і звітування психометричних результатів; навчальні набори даних для вправ із факторного аналізу, оцінювання надійності та перевірки вимірювальної інваріантності; покрокові інструкції до виконання аналізу у статистичному програмному забезпеченні; добірку емпіричних і полемічних публікацій для журнального клубу; приклади опублікованих валідаційних досліджень; банк завдань для модульних контрольних робіт; перелік питань до заліку (додаток 1).

Рекомендовані джерела інформації

Основна література

1. Носенко Е. Л., Коврига Н. В. Емоційний інтелект: концептуалізація феномену, основні функції : монографія. Київ : Вища школа, 2003. 126 с.
2. Максименко С. Д., Носенко Е. Л. Експериментальна психологія : підручник. Київ : Центр учбової літератури, 2008. 360 с.
3. Salovey P., Mayer J. D. Emotional intelligence. *Imagination, Cognition and Personality*. 1990. Vol. 9, № 3. P. 185-211.
4. Mayer J. D., Salovey P., Caruso D. R. Emotional intelligence: new ability or eclectic traits? *American Psychologist*. 2008. Vol. 63, № 6. P. 503-517.
5. Mayer J. D., Caruso D. R., Salovey P. The ability model of emotional intelligence: principles and updates. *Emotion Review*. 2016. Vol. 8, № 4. P. 290-300.
6. Petrides K. V., Furnham A. Trait emotional intelligence: psychometric investigation with reference to established trait taxonomies. *European Journal of Personality*. 2001. Vol. 15, № 6. P. 425-448.
7. Joseph D. L., Newman D. A. Emotional intelligence: an integrative meta-analysis and cascading model. *Journal of Applied Psychology*. 2010. Vol. 95, № 1. P. 54-78.
8. American Educational Research Association, American Psychological Association, National Council on Measurement in Education. *Standards for Educational and Psychological Testing*. Washington, DC : AERA, 2014. 230 p.
9. Brown T. A. *Confirmatory Factor Analysis for Applied Research*. 2nd ed. New York : Guilford Press, 2015. 462 p.

Додаткова література

1. Журавльова Л. П. Психологія емпатії : монографія. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2007. 328 с.
2. Четверик-Бурчак А. Г. Механізми впливу емоційного інтелекту на успішність життєдіяльності особистості : дис. ... канд. психол. наук : 19.00.01. Дніпропетровськ, 2015. 187 с.
3. Goleman D. *Emotional Intelligence: Why It Can Matter More Than IQ*. New York : Bantam Books, 1995. 352 p.
4. Bar-On R. The Bar-On model of emotional-social intelligence (ESI). *Psicothema*. 2006. Vol. 18, Suppl. P. 13-25.
5. Petrides K. V., Pita R., Kokkinaki F. The location of trait emotional intelligence in personality factor space. *British Journal of Psychology*. 2007. Vol. 98, № 2. P. 273-289.

6. Mayer J. D., Salovey P., Caruso D. R., Sitarenios G. Measuring emotional intelligence with the MSCEIT V2.0. *Emotion*. 2003. Vol. 3, № 1. P. 97-105.
7. MacCann C., Roberts R. D. New paradigms for assessing emotional intelligence: theory and data. *Emotion*. 2008. Vol. 8, № 4. P. 540-551.
8. Schutte N. S., Malouff J. M., Hall L. E. et al. Development and validation of a measure of emotional intelligence. *Personality and Individual Differences*. 1998. Vol. 25, № 2. P. 167-177.
9. Wong C.-S., Law K. S. The effects of leader and follower emotional intelligence on performance and attitude: an exploratory study. *The Leadership Quarterly*. 2002. Vol. 13, № 3. P. 243-274.
10. Landy F. J. Some historical and scientific issues related to research on emotional intelligence. *Journal of Organizational Behavior*. 2005. Vol. 26, № 4. P. 411-424.
11. Locke E. A. Why emotional intelligence is an invalid concept. *Journal of Organizational Behavior*. 2005. Vol. 26, № 4. P. 425-431.
12. Antonakis J., Ashkanasy N. M., Dasborough M. T. Does leadership need emotional intelligence? *The Leadership Quarterly*. 2009. Vol. 20, № 2. P. 247-261.
13. Fiori M., Antonakis J. The ability model of emotional intelligence: searching for valid measures. *Personality and Individual Differences*. 2011. Vol. 50, № 3. P. 329-334.
14. O'Boyle E. H., Humphrey R. H., Pollack J. M. et al. The relation between emotional intelligence and job performance: a meta-analysis. *Journal of Organizational Behavior*. 2011. Vol. 32, № 5. P. 788-818.
15. MacCann C., Jiang Y., Brown L. E. R. et al. Emotional intelligence predicts academic performance: a meta-analysis. *Psychological Bulletin*. 2020. Vol. 146, № 2. P. 150-186.
16. Martins A., Ramalho N., Morin E. A comprehensive meta-analysis of the relationship between emotional intelligence and health. *Personality and Individual Differences*. 2010. Vol. 49, № 6. P. 554-564.
17. Gross J. J. Emotion regulation: current status and future prospects. *Psychological Inquiry*. 2015. Vol. 26, № 1. P. 1-26.
18. Messick S. Validity of psychological assessment: validation of inferences from persons' responses and performances as scientific inquiry into score meaning. *American Psychologist*. 1995. Vol. 50, № 9. P. 741-749.
19. Embretson S. E., Reise S. P. *Item Response Theory for Psychologists*. Mahwah : Lawrence Erlbaum Associates, 2000. 371 p.
20. Putnick D. L., Bornstein M. H. Measurement invariance conventions and reporting: the state of the art and future directions for psychological research. *Developmental Review*. 2016. Vol. 41. P. 71-90.
21. Podsakoff P. M., MacKenzie S. B., Lee J.-Y., Podsakoff N. P. Common method biases in behavioral research: a critical review of the literature and recommended remedies. *Journal of Applied Psychology*. 2003. Vol. 88, № 5. P. 879-903.
22. Flake J. K., Fried E. I. Measurement schmeasurement: questionable measurement practices and how to avoid them. *Advances in Methods and Practices in Psychological Science*. 2020. Vol. 3, № 4. P. 456-465.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Офіційний сайт МАУП. URL: <http://maup.com.ua>
2. International Test Commission – настанови з перекладу й адаптації тестів. URL: <https://www.intestcom.org>
3. Consortium for Research on Emotional Intelligence in Organizations. URL: <http://www.eiconsortium.org>
4. London Psychometric Laboratory (програма досліджень рисового емоційного інтелекту). URL: <https://psychometriclab.com>
5. International Society for Research on Emotion. URL: <https://isre.org>

6. APA PsycTests – база психодіагностичних методик. URL: <https://www.apa.org/pubs/databases/psyc-tests>
7. Open Science Framework (OSF). URL: <https://osf.io>
8. The jamovi project – статистичне середовище з відкритим кодом. URL: <https://www.jamovi.org>
9. JASP – статистичне середовище з відкритим кодом. URL: <https://jasp-stats.org>
10. APA PsycNet. URL: <https://psycnet.apa.org>
11. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. URL: <http://nbuv.gov.ua>
12. Google Scholar. URL: <https://scholar.google.com>

ПрАТ «ВНЗ «МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ»

Навчально-науковий інститут психології та соціальних наук

Кафедра психології

**МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ ДО НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ЕМОЦІЙНИЙ ІНТЕЛЕКТ: СУЧАСНІ ДОСЛІДНИЦЬКІ МОДЕЛІ ТА
ПСИХОМЕТРІЯ»**

Третій (освітньо-науковий) рівень вищої освіти. Спеціальність 053 Психологія. ОНП «Психологія». Вибіркова дисципліна (ВК5), 3 кредити ЄКТС / 90 год, IV семестр, підсумковий контроль – залік.

1. Методичні рекомендації до практичних (семінарських) занять

Практичні (семінарські) заняття (12 год.) мають аналітично-психометричний характер. Вони спрямовані на відпрацювання вмінь критично аналізувати теоретичні моделі конструкту, оцінювати психометричні властивості методик, виконувати й коректно інтерпретувати факторний аналіз та аналіз надійності, планувати валідаційне дослідження. Провідними формами роботи є журнальний клуб із розбором публікацій за чек-листами, наукова полеміка із захистом протилежних позицій, практикум із психометричного аналізу навчальних наборів даних, складання психометричного досьє та взаємне рецензування фрагментів проєкту.

Порядок підготовки до заняття: опрацювати конспект лекції та рекомендовані джерела; заздалегідь прочитати визначену для розбору публікацію; підготувати відповідний чек-лист; виконати розрахункове або аналітичне завдання в статистичному середовищі; підготувати фрагмент індивідуального психометричного проєкту, передбачений для цього заняття.

Наскрізний принцип курсу: усі завдання виконуються на матеріалі конструкту, дотичного до дисертаційного дослідження здобувача, що забезпечує поступове накопичення готового проєкту. Здобувач, тема якого не пов'язана з емоційним інтелектом, застосовує ту саму психометричну логіку до власного конструкту.

Критерії оцінювання роботи на занятті: володіння поняттєвим апаратом; коректність розмежування моделей і суміжних конструктів; точність застосування психометричних понять та чек-листів; правильність виконання й інтерпретації аналізу; здатність виявляти обмеження методик і досліджень; якість аргументації та взаємного рецензування. Робота на заняттях разом із самостійною роботою оцінюється в межах до 40 балів за семестр.

Семінар 1 (Тема 1, 1 год.). Конструкт емоційного інтелекту та його межі

Питання для обговорення:

1. Історія становлення конструкту та його наукове й популярне тлумачення.
2. Емоційний інтелект і соціальний інтелект: спадкоємність і відмінності.
3. Розмежування з емоційною регуляцією, емпатією, алекситимією, емоційною компетентністю.
4. Проблема однакових назв для різних конструктів і різних назв для однакових.

Практичні завдання:

1. Зіставити три визначення емоційного інтелекту з різних джерел і виявити розбіжності в предметі.
2. Побудувати схему співвідношення емоційного інтелекту із суміжними конструктами.
3. Сформулювати робоче визначення, з яким здобувач працюватиме у проєкті, та обґрунтувати його.

Семінар 2 (Тема 2, 2 год.). Модель здібностей

Питання для обговорення:

1. Чотирикомпонентна структура моделі здібностей та її теоретичні засади.
2. Принцип максимальної продуктивності: що саме вимірює тест здібностей.

3. Проблема правильної відповіді: консенсусний, експертний та цільовий способи скорингу.
4. Емпіричні свідчення на користь моделі та її слабкі місця.

Практичні завдання:

1. Розібрати публікацію, у якій застосовано тест здібностей, за структурованим чек-листом.
2. Порівняти наслідки різних способів скорингу для розподілу балів.
3. Оцінити, наскільки завдання такого типу придатні для дослідницького питання здобувача.

Семінар 3 (Тема 3, 2 год.). Змішані моделі та модель рис

Питання для обговорення:

1. Змішані моделі: склад, теоретичні засади, причини популярності у прикладній сфері.
2. Модель рис емоційного інтелекту та її розташування в просторі чинників особистості.
3. Чому самозвіт вимірює не здібність, а самосприйняття.
4. Наслідки вибору моделі для формулювання гіпотез і добору методик.

Практичні завдання:

1. Порівняти дві методики, побудовані на різних моделях, за складом шкал і предметом вимірювання.
2. Проаналізувати публікацію, у якій моделі змішано без обґрунтування, і сформулювати зауваження рецензента.
3. Обґрунтувати вибір моделі для власного проєкту та подати відповідний фрагмент.

Семінар 4 (Тема 4, 1 год.). Дискусія про валідність конструкту

Питання для обговорення:

1. Основні заперечення щодо наукового статусу конструкту.
2. Перекриття з великою п'ятіркою та загальним інтелектом: емпіричні дані.
3. Інкрементна валідність: що саме і понад що має доводити дослідник.
4. Розміри ефектів у метааналізах і коректність їх подання.

Практичні завдання:

1. Взяти участь у науковій полеміці із захистом заздалегідь визначеної позиції.
2. Оцінити твердження про прогностичну силу конструкту з популярного джерела за критеріями доказовості.
3. Сформулювати критичний розділ етапу 1 проєкту та подати його на рецензування.

Семінар 5 (Тема 5, 2 год.). Психометричні основи оцінювання методик

Питання для обговорення:

1. Сучасна концепція валідності: джерела свідчень на користь інтерпретації балів.
2. Надійність: внутрішня узгодженість, ретестова стабільність, типові помилки інтерпретації.
3. Класична теорія тестів і теорія відповіді на завдання: сфери застосування.
4. Конфірматорний факторний аналіз: індекси відповідності та межі їх тлумачення.

Практичні завдання:

1. Виконати аналіз надійності та конфірматорний факторний аналіз на навчальному наборі даних.
2. Порівняти однофакторну та багатфакторну моделі й обґрунтувати вибір.
3. Скласти коректний фрагмент розділу «Результати» за виконаним аналізом.

Семінар 6 (Тема 6, 2 год.). Інструменти вимірювання: психометричне досвід

Питання для обговорення:

1. Тести здібностей, самозвітні опитувальники та інформантні оцінки: що дає кожен тип даних.
2. Психометричні властивості основних інструментів і їх обмеження.

3. Ліцензійні умови, кваліфікаційні вимоги до користувача, доступність методик.
4. Стан україномовної адаптації інструментів: як перевірити й задокументувати.

Практичні завдання:

1. Скласти психометричне досьє однієї методики за наданим шаблоном.
2. Перевірити наявність офіційної україномовної адаптації та задокументувати результат пошуку.
3. Подати етап 1 індивідуального психометричного проєкту.

Семінар 7 (Тема 7, 1 год.). Зміщення, адаптація та інваріантність

Питання для обговорення:

1. Соціальна бажаність і фальсифікація відповідей: виявлення та контроль.
2. Дисперсія методу та способи її обмеження на етапі планування.
3. Етапи перекладу й адаптації методики; типові порушення процедури.
4. Вимірювальна інваріантність: рівні, послідовність перевірки, наслідки її відсутності.

Практичні завдання:

1. Виконати перевірку вимірювальної інваріантності за статтю на навчальному наборі даних.
2. Сформулювати висновок щодо припустимості порівняння середніх між групами.
3. Скласти перелік процедур контролю зміщень для власного дослідження.

Семінар 8 (Тема 8, 1 год.). Дизайн емпіричного дослідження конструкту

Питання для обговорення:

1. Кореляційні, лонгітюдні та експериментальні дизайни: можливості й обмеження.
2. Перевірка інкрементної валідності: логіка ієрархічної регресії та вимоги до неї.
3. Медіаційні та модераційні моделі: типові помилки інтерпретації.
4. Програми розвитку емоційного інтелекту: як оцінюється їхня доказовість.

Практичні завдання:

1. Обґрунтувати дизайн власного дослідження та назвати альтернативу з поясненням відмови.
2. Спланувати перевірку інкрементної валідності із зазначенням коваріатів.
3. Захистити етап 2 індивідуального психометричного проєкту.

2. Методичні рекомендації до самостійної роботи здобувачів

Самостійна робота (54 год.) є основним обсягом навчального навантаження з дисципліни. Основні види: опрацювання теоретичних і полемічних джерел; пошук та критичний розбір емпіричних публікацій за чек-листами; складання психометричного досьє методики; виконання аналітичних завдань у статистичному середовищі; розрахункові вправи; поетапне розроблення індивідуального психометричного проєкту; підготовка до модульних контрольних робіт і заліку.

Тема	Зміст самостійної роботи	Год.	Форма контролю
Тема 1	Опрацювання джерел з історії конструкту; розмежування із суміжними поняттями; робоче визначення. Етап 1 проєкту.	7	Аналітичне завдання
Тема 2	Аналіз публікацій, побудованих на моделі здібностей; порівняння способів скорингу. Етап 1 проєкту.	7	Розбір публікації
Тема 3	Порівняльний аналіз моделей і відповідних методик; обґрунтування вибору моделі. Етап 1 проєкту.	7	Порівняльна таблиця
Тема 4	Опрацювання полемічних джерел; підготовка позиції до наукової полеміки; критичний розділ. Етап 1 проєкту.	7	Захист етапу 1

Тема	Зміст самостійної роботи	Год.	Форма контролю
Тема 5	Виконання аналізу надійності та конфірматорного факторного аналізу на навчальному наборі даних.	7	Звіт про аналіз
Тема 6	Складання психометричного досьє методики; перевірка стану україномовної адаптації. Етап 2 проєкту.	7	Психометричне досьє
Тема 7	Перевірка вимірювальної інваріантності; розроблення процедур контролю зміщень. Етап 2 проєкту.	6	Звіт про аналіз
Тема 8	Обґрунтування дизайну та плану аналізу; підготовка до захисту. Етап 2 проєкту.	6	Захист проєкту
Разом		54	

3. Методичні рекомендації до індивідуального психометричного проєкту

Індивідуальний психометричний проєкт є наскрізною роботою курсу. Мета – навчитися обґрунтовано добирати конструкт і методику його вимірювання, оцінювати психометричну якість інструмента та планувати валідизаційне дослідження. Проєкт розробляється поетапно: кожен семінар додає до нього черговий розділ. Робота є навчальною й не передбачає збирання емпіричних даних у межах курсу; аналіз виконується на навчальному наборі даних. Проєкт виконується у два етапи (до 15 балів кожен, разом до 30 балів).

Етап 1. Теоретичний аналіз конструкту та психометричне досьє методики:

1. Аналітичний огляд моделей конструкту із зазначенням теоретичних засад кожної та наслідків для вимірювання.
2. Обґрунтований вибір моделі, у межах якої працює здобувач, і робоче визначення конструкту.
3. Розмежування із суміжними конструктами з аргументацією очікуваної дискримінантної валідності.
4. Критичний розгляд заперечень щодо наукового статусу конструкту та позиція здобувача з оперттям на емпіричні дані.
5. Огляд наявних інструментів вимірювання із зіставленням їх за моделлю, типом даних і структурою.
6. Психометричне досьє однієї обраної методики: теоретична основа, структура, спосіб скорингу, відомі показники надійності та валідності, вибірки стандартизації, обмеження.
7. Довідка про стан україномовної адаптації методики, правовласника та ліцензійні умови використання.
8. Обґрунтування вибору методики для власного дослідження та перелік її обмежень.

Етап 2. План психометричного дослідження та виконаний аналіз:

1. Дослідницьке питання та гіпотези щодо структури й валідності методики.
2. Обґрунтування дизайну валідизаційного дослідження та розгляд альтернативного дизайну.
3. Опис вибірки, критеріїв включення та обґрунтування її обсягу для планованого аналізу.
4. План аналізу: перевірка факторної структури, показники надійності, конвергентна та дискримінантна валідність, перевірка інкрементної валідності із зазначенням коваріатів.
5. План перевірки вимірювальної інваріантності за визначеними групувальними ознаками.
6. Процедури контролю зміщень: соціальної бажаності, фальсифікації відповідей, дисперсії методу.
7. Виконаний на навчальному наборі даних психометричний аналіз із коректно поданими результатами та висновками.
8. Етичні та ліцензійні аспекти дослідження; процедури захисту персональних даних.

9. План звітності та оприлюднення результатів, зокрема декларування відхилень від початкового плану аналізу.
10. Матеріали публічного захисту проєкту.

Критерії оцінювання проєкту (30 балів): якість і повнота аналітичного огляду моделей (до 5); обґрунтованість розмежування із суміжними конструктами (до 5); повнота та точність психометричного досєс (до 5); обґрунтованість дизайну та плану аналізу (до 5); коректність виконаного психометричного аналізу та подання результатів (до 5); повнота стичного, ліцензійного забезпечення та плану звітності (до 5).

4. Банк завдань для модульних контрольних робіт

Модульна контрольна робота виконується у письмовій (тестовій) формі й охоплює матеріал відповідного змістового модуля. Кожен варіант формується з тестових завдань закритої форми, завдань на відповідність та відкритих (проблемних) завдань. Оцінювання здійснюється до 15 балів за кожен МКР.

Модульна контрольна робота 1 (змістовий модуль 1, теми 1-4)

Частина А. Тестові завдання закритої форми (оберіть одну правильну відповідь).

1. Конструкт емоційного інтелекту у сучасному науковому вжитку: а) має єдине загальноприйняте визначення; б) охоплює кілька різних за природою моделей, які вимагають окремого розмежування; в) збігається з поняттям емпатії; г) є синонімом емоційної регуляції.
2. Модель здібностей розглядає емоційний інтелект як: а) сукупність рис особистості; б) когнітивну здібність оперувати емоційною інформацією; в) набір організаційних компетенцій; г) мотиваційне утворення.
3. Модель рис емоційного інтелекту розташовує конструкт: а) у просторі когнітивних здібностей; б) на нижчих рівнях ієрархії чинників особистості; в) поза індивідуальними відмінностями; г) серед станів.
4. Змішані моделі зазнають критики передусім за: а) складність обчислень; б) поєднання різнорідних складників – здібностей, рис і мотиваційних утворень – в одному конструкті; в) малий обсяг вибірок; г) відсутність прикладного застосування.
5. Самозвітний опитувальник емоційного інтелекту вимірює насамперед: а) фактичну здібність; б) самосприйняття власних емоційних здатностей; в) фізіологічну реактивність; г) знання теорії емоцій.
6. Проблема «правильної відповіді» в тестах здібностей стосується: а) складності завдань; б) способу визначення еталона – консенсусного, експертного або цільового; в) часу виконання; г) мови методики.
7. Твердження про інкрементну валідність емоційного інтелекту потребує доведення того, що він прогнозує показник: а) краще за випадковість; б) понад внесок рис особистості та загальних когнітивних здібностей; в) у великій вибірці; г) із високою надійністю.
8. Проблема, за якої різні за змістом конструкти мають однакову назву, позначається як: а) ефект стелі; б) проблема однакових назв для різного змісту; в) регресія до середнього; г) дисперсія методу.
9. Розмежування емоційного інтелекту й емоційної регуляції полягає в тому, що: а) вони тотожні; б) регуляція стосується процесів змінювання емоційного стану, тоді як інтелект описує індивідуальні відмінності у здатності оперувати емоційною інформацією; в) регуляція не піддається вимірюванню; г) інтелект є станом.
10. Алекситимія щодо емоційного інтелекту виступає передусім як: а) його синонім; б) окремий конструкт, що описує труднощі ідентифікації та описування емоцій; в) методика вимірювання; г) стадія розвитку.

Частина Б. Завдання на відповідність.

1. Установіть відповідність між моделлю емоційного інтелекту (здібностей, змішана, рис) та адекватним їй типом методики вимірювання.
2. Установіть відповідність між компонентом моделі здібностей та прикладом завдання, яке його вимірює.

3. Установіть відповідність між суміжним конструктом (емпатія, алекситимія, емоційна регуляція, соціальний інтелект) та його визначальною ознакою.

Частина В. Відкриті (проблемні) завдання.

1. Розкрийте історію становлення конструкту емоційного інтелекту та поясніть причини розриву між його науковим і популярним тлумаченням.
2. Порівняйте модель здібностей і модель рис за предметом вимірювання, типом методик та очікуваними зв'язками з іншими змінними.
3. Схарактеризуйте основні заперечення щодо наукового статусу конструкту та наведіть контраргументи.
4. Поясніть, як дослідник має доводити інкрементну валідність емоційного інтелекту, і які коваріати обов'язково має бути враховано.

Модульна контрольна робота 2 (змістовий модуль 2, теми 5-8)

Частина А. Тестові завдання закритої форми (оберіть одну правильну відповідь).

1. Згідно із сучасною концепцією валідності вона є властивістю: а) самого тесту; б) інтерпретації тестових балів для визначеного застосування; в) вибірки; г) процедури стандартизації.
2. Високий показник внутрішньої узгодженості шкали свідчить передусім про: а) її одновимірність; б) узгодженість відповідей на пункти, що не є доказом одновимірності; в) прогностичну силу; г) відсутність зміщень.
3. Конфірматорний факторний аналіз призначений для: а) пошуку структури без гіпотези; б) перевірки заздалегідь визначеної структури; в) обчислення надійності; г) оцінювання чутливості.
4. Індеси відповідності моделі слід інтерпретувати: а) як строгі пороги; б) сукупно та з урахуванням теоретичної змістовності моделі; в) лише за одним показником; г) незалежно від обсягу вибірки.
5. Теорія відповіді на завдання на відміну від класичної теорії тестів дає змогу: а) обчислити середнє; б) оцінювати властивості окремих завдань незалежно від конкретної вибірки; в) уникнути факторного аналізу; г) не перевіряти валідність.
6. Вимірювальна інваріантність метричного рівня означає рівність між групами: а) середніх; б) факторних навантажень; в) вільних членів; г) залишкових дисперсій.
7. Порівняння середніх значень між групами є коректним за умови встановлення інваріантності щонайменше: а) конфігуральної; б) скалярної; в) строгої; г) не потребує інваріантності.
8. Дисперсія методу виникає передусім тоді, коли: а) вибірка мала; б) усі змінні виміряно одним способом в один момент часу від одного джерела; в) методика перекладена; г) застосовано кілька методик.
9. Основним засобом контролю соціальної бажаності на етапі планування є: а) збільшення обсягу вибірки; б) забезпечення анонімності, застосування інформантних оцінок і шкал контролю; в) скорочення методики; г) зміна статистичного критерію.
10. Оцінювання доказовості програми розвитку емоційного інтелекту потребує насамперед: а) відгуків учасників; б) контрольованого дизайну з наперед визначеним первинним показником і відстроченим вимірюванням; в) великої кількості занять; г) сертифікації тренера.

Частина Б. Завдання на відповідність.

1. Установіть відповідність між видом свідчень валідності (змістові, структурні, зв'язки з іншими змінними, наслідки застосування) та способом їх здобуття.
2. Установіть відповідність між рівнем вимірювальної інваріантності (конфігуральна, метрична, скалярна, строга) та обмеженням, яке він накладає на порівняння.
3. Установіть відповідність між джерелом зміщення (соціальна бажаність, фальсифікація, дисперсія методу, вибуття учасників) та способом його контролю.

Частина В. Відкриті (проблемні) завдання.

1. Розкрийте сучасну концепцію валідності та назвіть джерела свідчень на користь інтерпретації тестових балів.
2. Опишіть послідовність перевірки вимірювальної інваріантності та наслідки її невстановлення для висновків дослідження.
3. Схарактеризуйте етапи адаптації методики вимірювання емоційного інтелекту для україномовної вибірки.
4. Складіть план дослідження інкрементної валідності емоційного інтелекту щодо визначеного показника із зазначенням коваріатів, дизайну та методів аналізу.

5. Перелік питань до заліку

1. Емоційний інтелект: історія становлення конструкту.
2. Наукове та популярне тлумачення емоційного інтелекту: причини розриву.
3. Соціальний інтелект як попередник конструкту емоційного інтелекту.
4. Емоційний інтелект і емоційна регуляція: розмежування.
5. Емоційний інтелект і емпатія: співвідношення конструктів.
6. Алекситимія в системі понять, дотичних до емоційного інтелекту.
7. Емоційна компетентність і емоційний інтелект: змістові відмінності.
8. Проблема однакових назв для різних конструктів у дослідженнях емоційного інтелекту.
9. Модель здібностей: теоретичні засади та структура.
10. Компоненти моделі здібностей та їх операціоналізація.
11. Принцип максимальної продуктивності у вимірюванні здібностей.
12. Проблема визначення правильної відповіді та способи скорингу тестів здібностей.
13. Змішані моделі емоційного інтелекту: склад і критика.
14. Модель рис емоційного інтелекту: теоретичні засади.
15. Розташування рисового емоційного інтелекту в просторі чинників особистості.
16. Самозвіт як джерело даних про емоційний інтелект: можливості й обмеження.
17. Заперечення щодо наукового статусу конструкту емоційного інтелекту.
18. Перекриття емоційного інтелекту з рисами особистості та загальним інтелектом.
19. Інкрементна валідність: поняття та вимоги до її доведення.
20. Метааналітичні дані про зв'язки емоційного інтелекту з результативністю діяльності.
21. Емоційний інтелект і показники психічного здоров'я: стан доказової бази.
22. Емоційний інтелект і академічна успішність: дані та обмеження.
23. Сучасна концепція валідності та джерела свідчень на її користь.
24. Надійність: види, способи оцінювання, типові помилки інтерпретації.
25. Класична теорія тестів: основні положення та обмеження.
26. Теорія відповіді на завдання: можливості застосування в дослідженнях емоційного інтелекту.
27. Експлораторний і конфірмаційний факторний аналіз: розмежування завдань.
28. Індекси відповідності моделі та межі їх тлумачення.
29. Ієрархічні та бі-факторні моделі структури конструкту.
30. Тести здібностей для вимірювання емоційного інтелекту: властивості й обмеження.
31. Самозвітні опитувальники емоційного інтелекту: властивості й обмеження.
32. Інформантні та багатоджерельні оцінки: переваги й труднощі застосування.
33. Порівняння інструментів вимірювання за моделлю, типом даних і структурою.
34. Психометричне досвід методики: складники та джерела відомостей.
35. Ліцензійні та кваліфікаційні обмеження використання психодіагностичних методик.
36. Соціальна бажаність і фальсифікація відповідей: виявлення та контроль.
37. Дисперсія методу: природа явища та способи обмеження.
38. Етапи перекладу та адаптації методики: типові порушення процедури.
39. Вимірювальна інваріантність: рівні та послідовність перевірки.
40. Наслідки невстановлення інваріантності для порівняння груп.

41. Кореляційні дизайни в дослідженнях емоційного інтелекту: можливості й обмеження.
42. Лонгітюдні дослідження емоційного інтелекту.
43. Експериментальні дизайни у вивченні емоційного інтелекту.
44. Медіаційні та модераційні моделі: коректність інтерпретації.
45. Метааналіз у дослідженнях емоційного інтелекту: гетерогенність і упередження публікації.
46. Програми розвитку емоційного інтелекту: критерії оцінювання доказовості.
47. Практики сумнівного вимірювання та способи їх уникнення.
48. Відкрита наука та відтворюваність у дослідженнях індивідуальних відмінностей.
49. Етичні вимоги до застосування психодіагностичних методик у наукових дослідженнях.
50. Планування валідаційного дослідження методики: основні складники.